NOTA DUURZAAMHEID 2024-2028

Ontwerpversie december 2023

GEMEENTE Stadskanaal

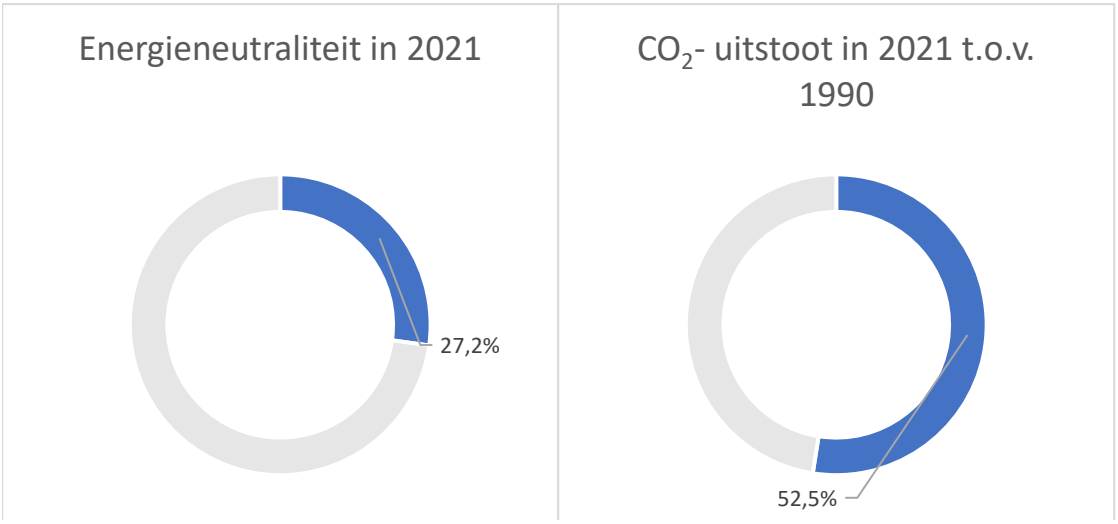
Gemeenten4GlobalGoals
Samen op weg naar EEN DUURZAME WERELD

Samenvatting

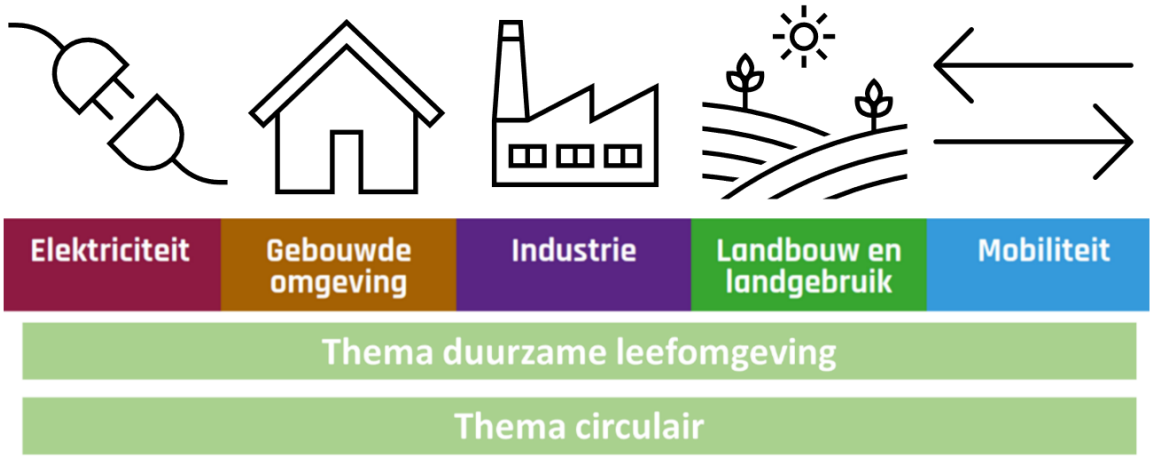
Doelstellingen en ambitie

- Doelstelling 1: 100% energieneutraal in 2050
- Doelstelling 2: Broeikasgassenuitstoot reductie van 55% in 2030 t.o.v. 1990, en een reductie tot netto nul uitstoot in 2050.
- Ambitie: breder aan de slag met duurzame ontwikkeling

Waar staan we nu?

Wat gaan wij doen?

GEMEENTE Stadskanaal
#Werkt duurzaam

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Nota duurzaamheid 2024-2028 6
3 Elektriciteit 11
4 Gebouwde omgeving 14
5 Industrie 18
6 Landbouw en landgebruik 20
7 Mobiliteit 23
8 Thema duurzame leefomgeving 26
9 Thema circulair 29
10 Organisatie 34
Bijlagen 35

1 Inleiding

Voor u ligt de nota duurzaamheid 2024-2028. Met deze derde nota duurzaamheid geven wij op hoofdlijnen richting en invulling aan onze duurzame doorontwikkeling voor de komende vier jaren. In 1987 heeft de Wereldcommissie voor Milieu en Ontwikkeling, ook wel de Brundtland Commissie genoemd, duurzame ontwikkeling gedefinieerd als '*ontwikkelingen die aansluiten op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'*. Wij omarmen deze definitie opnieuw als leidraad voor duurzame ontwikkeling in onze gemeente, maar geven aan de hand van de richtlijnen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (VN)[1] ook een bredere reikwijdte aan onze inzet en duurzaamheidsambities.

Met de vorige nota duurzaamheid, 'duurzame energie en energiebesparing 2018-2022' is de gemeente Stadskanaal aan slag gegaan met concrete doelstellingen en ambities voor het opwekken van hernieuwbare energie binnen de gemeente. Met deze nieuwe nota wordt de aanpak van duurzaamheid doorgezet, en verbreedt door ook naar de uitstoot van broeikasgassen te kijken.

In het collegeprogramma 2022-2026 is duurzame ontwikkeling als kernwaarde vastgelegd en de doelstellingen van het nationale klimaatakkoord door vertaald als doelen voor gemeente Stadskanaal. Ook onderstrepen wij de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (VN). Met de bouwstenen van een broeikasgasuitstoot vermindering, een duurzame en gezonde leefomgeving, en energieneutraliteit o.b.v. hernieuwbare energie wordt beoogd om concrete stappen te maken naar een duurzamere toekomst.

1.1 De situatie in 2023

Het klimaat verandert, en onze natuur en het milieu staan onder druk door de manier waarop we wonen, werken, consumeren en produceren. Klimaatverandering is inmiddels geen ver-van-onze-bed show meer, en ook in Nederland merken wij in toenemende mate in de gevolgen ervan. Het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen is een verantwoordelijkheid die wij hebben naar de toekomstige generaties.

De gemiddelde Nederlander heeft een grote voetafdruk per inwoner vergeleken met inwoners van andere landen. Als iedereen op de planeet als een gemiddelde Nederlander zou leven zouden wij in 2023 ongeveer 3,6 planeten nodig hebben[2]. Nederland heeft dan ook een van de grootste voetafdrukken per inwoner in de wereld. Onze manier van wonen, werken, consumeren, en produceren dragen dus direct (binnen Nederland) en indirect (door productie buiten Nederland) bij aan de klimaatverandering, de afname van biodiversiteit, en een verslechtering van milieukwaliteiten.

Met deze nota benadrukken wij de noodzaak om niet alleen onze gemeente, maar de gehele planeet leefbaar te houden. Centraal staat het belang van een eerlijke transitie waarin mensen zich verbonden voelen met een rechtvaardig verhaal, maar ook toekomstige generaties op terug kunnen kijken als rechtvaardig naar hun toe. Wij erkennen dat de toekomst niet onvermijdelijk is en dat wij actieve stappen kunnen nemen die nodig zijn om een duurzamere weg te bewandelen, om een leefbare planeet, en een leefbaar Stadskanaal aan de volgende generaties te overhandigen.

[1]Sustainable Development Goals, of SDG's: https://unric.org/nl/duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen/
[2] Global Footprint Network: https://www.footprintnetwork.org/nederland/

1.2 Duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling vereist een fundamentele verandering in de manier waarop we consumeren en produceren. Daarnaast zijn individuele en collectieve gedragsveranderingen en draagvlak hiervoor noodzakelijk. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN (figuur 1) vormen een wereldwijde leidraad die deze intergenerationele benadering van duurzaamheid centraal stelt. Duurzame maatregelen omvatten bijvoorbeeld het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en daaruit leidende consumptieproducten (SDG 12, 14, en 15), het aanpakken van klimaatverandering (SDG 13) en de factoren die daaraan bijdragen (SDG 7, 9, 11, en 12), goede gezondheid en welzijn (SDG 3), en het verspreiden van kennis en bewustwording (SDG 4, en 17).

Figuur 1 - De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. Bron: VNG.

Wij onderschrijven de duurzame ontwikkelingsdoelen en nemen als *Gemeente 4 Global Goals* dit ook op in de bedrijfsvoering.

2 Nota duurzaamheid 2024-2028

Als gemeente zetten wij met deze nota ambitieus in op duurzaamheid. Er wordt doorgezet op de ingeslagen weg naar energieneutraliteit en de behaalde resultaten van de twee voorgaande nota's op het gebied van hernieuwbare energie opwek, en energiebesparing.

Daarnaast gaan wij onze focus ook op CO_2-reductie leggen. Als ondertekenaar van de Overeenkomst van Parijs[3] heeft Nederland zich verbonden aan concrete doelstellingen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en klimaatverandering tegen te gaan. Dit is later vertaald en concreet gemaakt in het klimaatakkoord[4]. In Stadskanaal structureren wij onze nota duurzaamheid op een vergelijkbare wijze met het nationale klimaatakkoord. Opgedeeld in vijf sectoren kijken wij naar elektriciteit, de gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

Wij kijken in deze aanpak ten eerste naar vermindering van broeikasgasuitstoot binnen onze gemeentegrenzen. Dit is een pragmatische keuze, omdat wij binnen de gemeentegrens de meeste grip hebben op broeikasgasuitstoot en de vermindering ervan.

Voor de opwarming van de aarde, en de effecten die wij in onze gemeente hiervan ondervinden, doet het er niet toe waar deze uitstoot en milieueffecten zich voordoen op de planeet. Ten tweede erkennen wij daarom dat wij wel een verantwoordelijkheid hebben binnen duurzame ontwikkeling om onze voetafdruk te verkleinen.

Zoals in het vorige hoofdstuk is besproken gaat duurzaamheid over meer dan alleen klimaat en broeikasgasuitstoot reductie. Zonder aanvullende focus kan beleid tekort vallen aan wat wij met duurzame ontwikkeling willen bereiken. Naast onze eigen ambities in energieneutraliteit en het verminderen van broeikasgasuitstoot, gaan wij daarom ook aan de slag met twee overkoepelende duurzaamheidsthema's:

- Met het thema duurzame leefomgeving sluiten wij aan bij de VN Duurzame Ontwikkelingsdoelen, gericht op klimaatverandering (SDG 13), biodiversiteit (SDG 14 en 15), schoon water (SDG 6), gezondheid en welzijn (SDG 3), en het verminderen van ongelijkheid (SDG 10).
- Met het thema circulair gaan wij verkennen welke rollen wij in kunnen nemen om onze voetafdruk ook buiten de gemeentegrens kunnen verkleinen door het gebruiken van circulaire strategieën. Het thema circulair raakt daarmee de duurzame ontwikkelingsdoelen van eerlijk werk en economische groei (SDG 8), industrie, innovatie en Infrastructuur (SDG 9), en verantwoorde consumptie en productie (SDG 12). Indirect is een inzet op dit thema ook bevorderend voor het verbeteren van de leefomgeving en de daaraan gekoppelde doelen.

[3] https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/climate-change/paris-agreement/.
[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatakkoord.

2.1 Doelstellingen en ambitie

Doelstelling 1: 100% energieneutraal in 2050
Energieneutraal houdt in dat wij binnen onze gemeente voldoende energie door middel van duurzame technologie (zoals zon en wind) opwekken om aan de energievraag in onze gemeente te voldoen.

- Wij verder werken aan de doelstellingen uit de vorige nota's duurzaamheid: Volledig (100%) energieneutraal in 2050, met een tussentijdse doelstellingen van 60% energieneutraal in 2035.
- Met de nota duurzaamheid 2024-2028 bouwen wij voort op al behaalde resultaten van opwek en energiebesparing.

Doelstelling 2: Broeikasgassenuitstoot reductie van 55% in 2030 t.o.v. 1990, en een reductie tot netto nul uitstoot in 2050.
Voor gemeente Stadskanaal vertalen wij de doelen van het nationale klimaatakkoord in het geheel, en per sectortafel naar onze lokale context. Wij volgen daarbij de onderdelen van het klimaatakkoord; elektriciteit, de gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

- In 2030 is onze totale broeikasgasuitstoot ten minste gereduceerd met 55% t.o.v. 1990.
- Wij zetten in op verbetering in alle sectoren van het klimaatakkoord; zodat wij in 2030 in alle sectoren vooruitgang hebben geboekt.
- In 2050 is onze uitstoot van broeikasgassen ten minste netto-nul. 'Netto nul' betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente gelijk is aan, of lager is dan de hoeveelheid die zij uit de atmosfeer verwijdert.

Ambitie: breder aan de slag met duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling is breder dan het klimaatakkoord, en de energietransitie daarbinnen. Zo onderstrepen wij ook de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN. Voor bepaalde onderwerpen zijn vanuit lopende beleidstrajecten al overlappende doelstellingen opgezet: Zoals bij klimaatadaptatie en Van Afval Naar Grondstof (VANG), het volledig aardgasvrij verwarmen van woningen in 2050, en de energiebesparingsplicht van bedrijven. Door deze wel aan de nota duurzaamheid te koppelen kunnen wij met een integrale aanpak makkelijker koppelkansen benutten.

2.2 Waar staan we nu?

De beschikbaarheid van data voor regionale broeikasgasuitstoot en energieopwekking hebben doorgaans enkele jaren 'vertraging' op het heden. Daarnaast worden de rekenmethodes en -modellen ook constant aangescherpt. Dit betekent dat ten tijde van het opstellen van deze nota in 2023 de data van 2021 de meest recente data is die wij tot onze beschikking hebben. Met ingang van de data van 2021 zijn ook de rekenmethodes voor uitstoot aangescherpt.

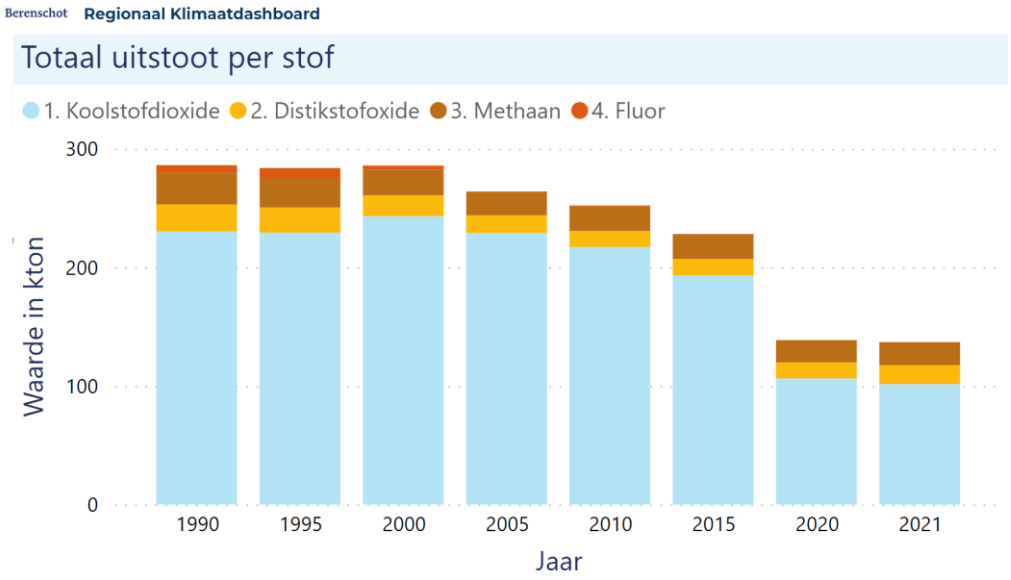
Energieneutraliteit

In 2021 zaten wij in Stadskanaal op ongeveer 27,1% energieneutraliteit met op een opwek van 535 TJ, afkomstig uit met name grootschalige zonneparken en zon op dak, en een energievraag van 1959 TJ. In 2022 is het zonnepark bij Vleddermond gerealiseerd, door deze extra opwek en onze inzet op het ondersteunen van onze inwoners bij het isoleren van hun woningen (energiebesparing) verwachten wij de tussentijdse doelstelling van 28% energieneutraal in 2022 daarom te hebben gehaald. Dit kunnen wij pas definitief in de komende jaren bevestigen zodra de data voor 2022 beschikbaar is..

Broeikasgasuitstoot

De vermindering van broeikasgasuitstoot wordt aangeduid met CO_2-eq. reductie. Dit staat voor koolstofdioxide-equivalent, een meeteenheid die de klimaatimpact van verschillende broeikasgassen standaardiseert in het equivalent aan koolstofdioxide (CO_2). Naast CO_2 spreken we over 'overige broeikasgassen opgemaakt uit: Distikstofoxide (N_2O), methaan (CH_4), en fluor combinaties zoals CFK's. Voor de leesbaarheid gebruiken wij in de rest van de nota CO_2, maar wordt in de breedte broeikasgassen bedoeld.

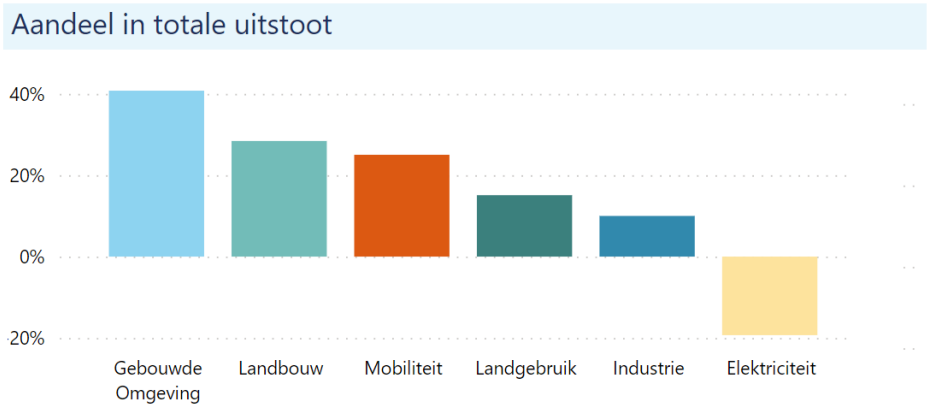
De nationale broeikasgassenuitstoot bedraagt in 2021 een vermindering van 24,9% t.o.v. de uitstoot in 1990. Deze uitstoot vermindering is onderverdeeld in ongeveer 13% daadwerkelijke CO_2 reductie, en 56% overige broeikasgassen. Om naar de uitstoot van onze gemeente in kaart te brengen hebben wij adviesbureau Berenschot opdracht gegeven om tot een rapportage en een dashboard te komen voor de periode 1990 t/m 2021, met een doorkijk naar 2030. Daarvoor is een modelberekening uitgevoerd met de CO_2-uitstoot gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek en de modellen van het Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL). Voor onze analyse gebruiken wij de meest actuele data en berekening van het dashboard van Berenschot.[5]

Figuur 2 - Ontwikkeling broeikasgasuitstoot Stadskanaal 1990-2021 (bron: Berenschot)

De netto uitstoot van broeikasgassen in gemeente Stadskanaal bedroeg in 1990 met deze nieuwe rekenmethodes naar schatting 286 kton CO_2 In 2021 is de uitstoot met 52,6% gereduceerd naar 136 kton CO_2. In figuur 3 is de verdeling en het aandeel per sector in 2021 visueel weergegeven. Van de netto uitstoot in 2021 bedraagt de gebouwde omgeving het grootste aandeel met 40,4%, gevolgd door landbouw met 28,2%, mobiliteit met 24,8%, landgebruik met 15,0%, industrie met 9,9%, en elektriciteit met een negatieve uitstoot van -18,3%.

[5] Met een nieuwe nationale rekenmethode worden vanaf medio-2023 ook landgebruik, landsgebruiksverandering en bos meegenomen vanaf de data in 2021. Daarnaast zijn de rekenmethodiek voor verkeer en vervoer herzien door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Met deze nieuwe modelberekeningen is de data een accuratere weerspiegeling van zowel de nationale en de regionale CO_2-uitstoot.

Figuur 3 - Aandeel van broeikasgasuitstoot per sector in 2021 voor Stadskanaal. Bron: Berenschot

Deze data gaat over de uitstoot van broeikasgassen van binnen onze gemeentegrens. Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven is de voetafdruk van broeikasgassen buiten Nederland als gevolg de manier waarop op we wonen, werken, consumeren en produceren groter (zie figuur 4). Het Centraal Bureau geeft bijvoorbeeld aan dat onze nationale broeikasgassen voetafdruk in 2021 ongeveer 1,6 keer zo groot was als onze uitstoot van broeikasgassenuitstoot binnen Nederland. Voor gemeenten zijn er geen betrouwbare doorberekeningen beschikbaar van een voetafdruk. Dit maakt hier concrete doelstellingen aan koppelen moeilijk, maar door middel van het thema circulair beogen wij wel een positieve invloed uit te oefenen op het verkleinen van onze voetafdrukken.

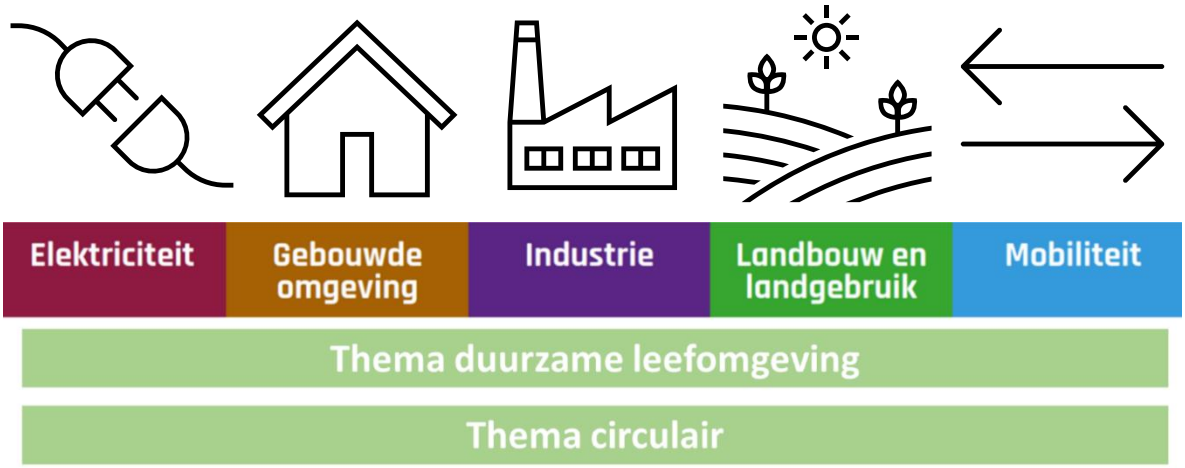

Figuur 4 –Uitstoot en voetafdruk in Megaton CO_2-eq. van Nederland in 2021. Bron: CBS

2.3 Opbouw nota duurzaamheid

Voor de werkwijze in het vervolg van ons duurzaamheidsbeleid kiezen wij voor een structuur in lijn met het Klimaatakkoord, met twee overkoepelende thema's van duurzame leefomgeving en circulair. Door te werken en te rapporteren volgens de richtlijnen van het landelijke klimaatakkoord, kunnen we gemakkelijk zien hoe onze doelen en inspanningen zich verhouden tot die van andere overheden, en communiceren wij onze inzet helder naar onze inwoners.

We maken gebruik van dit 'kapstok'-model om bestaande en nieuwe beleidstrajecten en projecten eenvoudig te koppelen aan ons overkoepelende duurzaamheidsbeleid, met het oog op het identificeren van zowel koppelkansen als wat er mogelijk nog buiten de boot valt. Als er nieuwe

duurzaamheidsbeleidslijnen of ambities vanuit de Rijksoverheid of Europa worden vastgesteld, nemen we deze over en integreren we ze in deze structuur. Zo behouden we een dynamische aanpak binnen een gestructureerde visie op duurzame ontwikkeling.

Figuur 5 - Structuur aanpak Nota Duurzaamheid 2024-2028

2.3.1 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken gaan wij per klimaatsector het klimaatakkoord doorlopen (hoofdstukken 3 t/m 7), en daarna de thema's van duurzame leefomgeving (hoofdstuk 8) en circulair (hoofdstuk 9). Per sector kijken wij met een lokale lens naar wat de sector in gemeente Stadskanaal inhoudt, wat de trends in uitstoot tussen 1990 en 2021 zijn, en hoe wij vorm gaan geven aan het duurzaam door ontwikkelen binnen de sector. In hoofdstuk 10 beschrijven wij hoe wij dit allemaal gaan bekostigen, bemensen, en hoe wij over duurzame ontwikkeling gaan rapporteren gedurende de looptijd van deze nota.

3 Elektriciteit

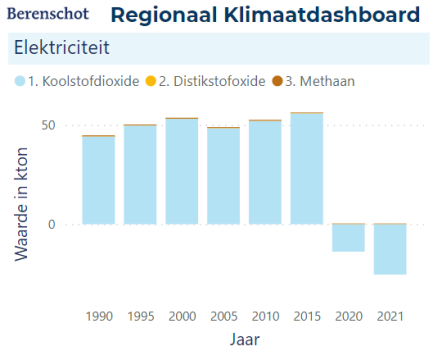
3.1 Waar staan we nu?

Aandeel in gemeente Stadskanaal in 2021: -25,1 kton CO_2, -18,3% van totale uitstoot.[6]

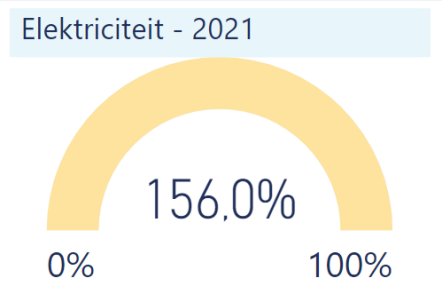
In het nationale klimaatakkoord streeft Nederland naar 70% duurzame elektriciteitsopwekking in 2030. Landelijk verdubbelde het aandeel duurzame elektriciteit tussen 2018 en 2021 tot 34,0%. Het energiesysteem is daarmee onder te grote druk komen te staan. Dit heeft ertoe geleid dat grootschalige verzwaring van de infrastructuur, opslag van energie, en het vergroten van de flexibiliteit in vraag en aanbod noodzakelijk zijn voor het realiseren van de gestelde doelstellingen in 2030.

In de gemeente Stadskanaal staat het aandeel van hernieuwbare elektriciteit in 2021 op 117,2%. Met het opstellen van Stadskanaal op Zon[7] zijn wij in 2017 samen met onze inwoners aan de slag gegaan met het inpassen van grootschalige zon door zoekgebieden op te stellen voor zonneparken in onze gemeente. Om bij te dragen aan de ambitie van 100% energieneutraal in 2050 is een maximum van 600 MW aan zonneparken vastgesteld. Hiervan is tot 2023 ongeveer 300 MW aan zonneparken vergund, en 150 MW gerealiseerd en in gebruik. Naast zon op land in onze gemeente hebben wij ook door middel van de duurzaamheidslening zon op dak gestimuleerd. Zon op dak is mede daardoor de afgelopen jaren gestegen in onze gemeente. Deze inzet op hernieuwbare energie is dan ook terug te zien in de CO_2-reductie. In 2021 zitten wij met een vermeden uitstoot van 25,1 kton CO_2- op een reductie van 156,0% t.o.v. 1990.

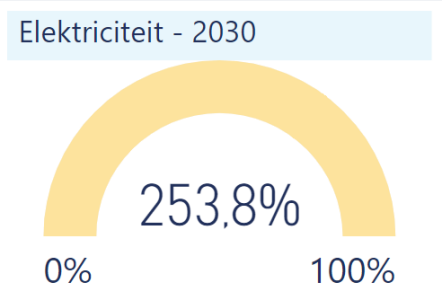
Dashboard sector elektriciteit

Figuur 6 - Ontwikkeling uitstoot elektriciteit 1990-2021.

Figuur 7 - Reductie uitstoot elektriciteit 2021 t.o.v. 1990.

Figuur 8 - Prognose reductie uitstoot elektriciteit 2030 t.o.v. 1990.

Met een doorkijk naar 2030 zien wij dat ons huidige zonneparkenbeleid tot nog meer vermeden broeikasgassenuitstoot zal leiden. De prognose laat een vermeden uitstoot van 72kton in 2030 zien, wat neer komt op een reductie van 253,8% t.o.v. de uitstoot in 1990. De obstakels waar de

[6] De sector van elektriciteit heeft een netto negatieve uitstoot van -18,3% in deze rekenmethode omdat er gerekend wordt met 'vermeden uitstoot'. Waar voorheen elektriciteit werd opgewekt buiten onze gemeente door middel van fossiele brandstoffen, voor verbruik binnen onze gemeente, wordt deze energie nu binnen onze gemeente opgewekt door voornamelijk zonnevelden en zon op dak. De hierdoor verminderde broeikasgassenuitstoot wordt meegerekend als reductie binnen onze gemeente, en is een zichtbaar resultaat van onze inzet op de opwek van duurzame elektriciteit de afgelopen jaren.

[7] Bron: verwijzen naar website en/of raadsinformatie

Rijksoverheid echter tegen aanloopt, zoals netverzwaring en -flexibiliteit, vormen ook voor ons een obstakel.

3.2 Wat gaan wij doen?

Om de komende jaren door te gaan op de ingeslagen weg van duurzame energieopwek en energiebesparing zien wij een aantal belangrijke uitdagingen. Wij prioriteren deze uitdagingen als volgt:

1 Verzwaring netinfrastructuur.
2 Zon op Dak.
3 Aanscherpen zonneparkenbeleid.

Verzwaring netinfrastructuur

De afgelopen jaren is de hoeveelheid huizen met bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak ook in onze gemeente fors toegenomen. De huidige elektriciteitsinfrastructuur is op deze (en verwachte) ontwikkelingen niet op aangelegd. De energietransitie betekent veelal de overstap naar geheel of gedeeltelijk verwarmen met elektriciteit, zonnepanelen op daken, en elektrisch rijden. Voor de verzwaring van de netinfrastructuur zoeken wij naar ruimte voor uitbreiding, dit doen wij samen met Enexis. Op lokaal niveau werken wij samen met de netbeheerder Enexis. Samen zoeken wij naar ruimte voor uitbreiding van de netinfrastructuur. Met deze samenwerking maken wij ons laag- en middenspanningsnetten toekomstbestendig, zodat het geen knelpunt meer vormt in de energietransitie.

De Rijksoverheid heeft aan de provincies de opdracht gegeven om een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) op te stellen. De doelen voor deze pMIEK zijn het verzwaren van de regionale netinfrastructuur (het hoog- en middenspanningsnet), het oplossen van knelpunten hierin, en het stellen van prioriteiten die passen bij de regionale. Met input van de gemeenten stelt de provincie binnen het proces van de pMIEK een prioriteringskader op basis om richting te geven aan welke regionale netverzwaring projecten maatschappelijk voorrang verdienen. Het dient als leidraad om effectieve en duurzame maatregelen te selecteren die passen bij regionale behoeften. Wij werken actief mee met deze ontwikkeling en versnellen waar mogelijk procedures.

Zon op dak

Uit eerdere analyse van de Regionale Energie Strategie is het potentieel van *grootschalige* zon op dak ingeschat op ongeveer 50-60 MW opwek. Daarnaast is er nog onbenut potentieel voor zon op daken van woningen. Met de komst van de Omgevingswet hebben wij de mogelijkheid gekregen om in sommige gevallen zon-op-dak te verplichten. Wij gaan in twee stappen aan de slag met zon op dak. In 2024 starten wij het onderzoek om de potentie en planologische mogelijkheden voor zon op dak in kaart te brengen. Op basis van dit onderzoek wordt besloten op welke wijze dit wordt omgezet in beleidsregels, die wij verankeren in het Omgevingsplan 2.0.

Aanscherpen zonneparkenbeleid

Wij hebben als gemeente sinds 2017 gewerkt aan de ontwikkeling van zonneparken. In 2018 is de gebiedsvisie Stadskanaal op Zon vastgesteld met de ambitie om maximaal 600 MW aan zonneparken te realiseren. Dit is gedaan om een bijdrage te kunnen leveren aan de ambitie om in 2050 als gemeente energieneutraal te zijn. In Stadskanaal op Zon en de aanvullende ruimtelijke visie is vastgelegd dat grootschalige zonneparken alleen binnen twee oplaadzones tijdelijk gerealiseerd kunnen worden voor een periode van 30 jaar

Met het bestuursakkoord van de voorkeursvolgorde zon (zonneladder) is er door het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen, en netbeheerders afgesproken dat er voorlopig niet meer wordt ingezet op grootschalige en monofunctionele zonneparken op landbouwgrond. Door deze

landelijke aanscherping van de voorkeursvolgorde voor zon (zonneladder) staat de ontwikkeling van grootschalige zonneparken op landbouwgrond in onze provincie onder druk. Dit vraagt om afstemming van ons beleid met de provincie en een focus op kleinschalige zonneparken, in lokaal eigendom. Thema's zoals multifunctioneel ruimtegebruik, ecologie, en lokaal eigendom moeten hier ook een duidelijkere plek in krijgen om ons zonneparken beleid te actualiseren. Wij komen daarom in 2024 met een raadsvoorstel om ons zonneparkenbeleid hiertoe aan te scherpen.

De Regionale Energie Strategie (RES)

De RES Groningen is een doorlopend samenwerkingsverband van de tien Groningse gemeenten, Provincie Groningen en de waterschappen Hunze en Aa's, en Noorderzijlvest. In de RES werken wij als gemeente op gelijkwaardige basis met onze medeoverheden in de regio aan regionale afstemming, verkenning van de contouren van nieuw beleid, en een gezamenlijke zoektocht naar kennis op het gebied van grootschalige energie opwek.

Elke 2 jaar wordt een rapportage opgesteld over de staat van grootschalige opwek en ontwikkelingen hieraan gerelateerd in de regio. In 2023 is de RES 2.0 samengesteld als voortgangsrapportage, in 2025 wordt de volgende rapportage de RES 3.0 samengesteld, en daaropvolgend in 2027 de RES 4.0. Dit zijn natuurlijke momenten voor evaluatie en eventuele bijsturing op onze inzet en input in het RES proces, welke wij bij de gemeenteraad vooruitlopend op de vaststelling van RES 3.0 en RES 4.0 zullen ophalen.

Tabel 1 – overzicht acties

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Verzwaring netinfrastructuur	Wij werken actief mee in onze rol als gemeente in de pMIEK van provincie Groningen.	Doorlopend
	Wij intensifiëren de samenwerking met netbeheerder Enexis om onze lokale elektriciteit infrastructuur toekomstbestendig te maken	Doorlopend
Zon op dak	Stap 1: In 2024 starten wij met de inventarisatie van de potentie en mogelijkheden van Zon op dak.	Stap 1: oplevering in 2024.
Aanscherpen zonneparkenbeleid	Wij stellen een raadsvoorstel op voor het aanscherpen van ons zonneparkenbeleid Stadskanaal op zon.	Raadsvoorstel in 2024.
Regionale Energie Strategie (RES)	Wij zetten onze actieve houding in de RES voort. En organiseren evaluatiemomenten voor de raad vóór de vaststelling van RES 3.0, en RES 4.0.	Doorlopend Evaluatiemoment RES 3.0 in 2025. Evaluatiemoment RES 4.0 in 2027.

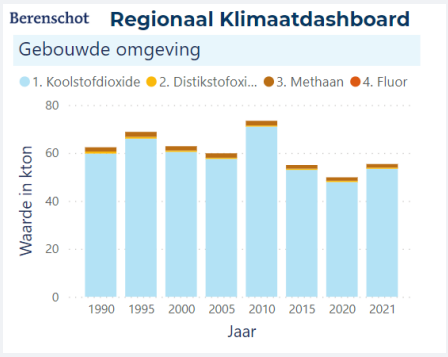
4 Gebouwde omgeving

4.1 Waar staan we nu?

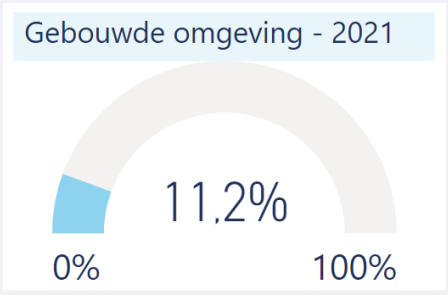
Aandeel in gemeente Stadskanaal in 2021: 55,4 kton CO_2, 40,4% van totale uitstoot.

In het nationale klimaatakkoord streeft Nederland naar het energiezuiniger en aardgasvrij maken van 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen, om zo tot een reductie van broeikasgassenuitstoot te komen. Door middel van maatregelen zoals isoleren, energiezuinige verwarmingssystemen en het bevorderen van bewustwording bij gebouweigenaren en bewoners streeft Nederland naar aanzienlijke energiebesparing in bestaande gebouwen. Daarnaast is de aardgasproductie in Groningen gestopt en wil de Nederlandse overheid minder afhankelijk zijn van aardgas uit het buitenland. Voor nieuwbouw worden strengere duurzaamheidseisen gesteld dan voor bestaande bouw, met de nadruk op bijna energieneutraliteit (BENG) en lagere milieubelasting gedurende de hele levenscyclus van een gebouw. Voor de uitvoering van transitie aardgasvrij staan de gemeenten aan de lat om een Warmtevisie op te stellen.

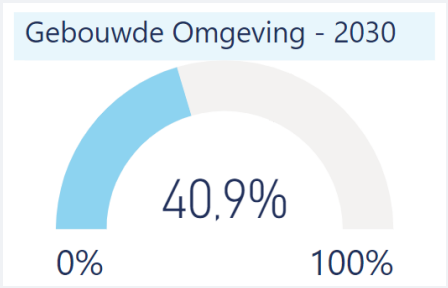
Dashboard sector gebouwde omgeving

Figuur 9 - Ontwikkeling uitstoot gebouwde omgeving 1990-2021.

Figuur 10 - Reductie uitstoot gebouwde omgeving 2021 t.o.v. 1990.

Figuur 11 - Prognose reductie uitstoot gebouwde omgeving 2030 t.o.v. 1990.

In gemeente Stadskanaal is de gebouwde omgeving met een aandeel 40,4% de sector met de grootste broeikasgassenuitstoot binnen onze gemeente in 2021. De afgelopen jaren hebben wij ons grootschalig gericht op energiebesparing, en daarmee woonlastenbesparing voor onze inwoners. Dit hebben wij gedaan o.a. door middel van onze duurzaamheidslening, de energiecoaches van jouwbespaarcoach, en met de Gebiedsgerichte Aanpak Maarsveld. Ook hebben wij als actie neergezet dat nieuwe gebouwen waarbij de gemeente Stadskanaal de opdrachtgever is geheel energieneutraal laten bouwen, en hebben wij in 2018 besloten geen uitzondering te maken op aardgasvrije nieuwbouw in de gemeente. Desondanks is met een vermindering van 11,2% in 2021 t.o.v. 1990 dit nog steeds de sector in onze gemeente met de grootste uitstoot, en de minste reductie in deze periode.

Met een doorkijk naar 2030 wordt er gerekend op een vermindering van 20% in het aardgasgebruik van de gebouwde omgeving. De prognose is gemaakt op basis van deze aanname omdat onze Warmtevisie nog niet is vastgesteld ten tijde van deze analyse en nota duurzaamheid. De vermindering wordt beoogd door een grootschalige inzet op een isolatieaanpak van woningen in onze gemeente. In de jaren daarop volgend, van 2030 tot en met 2050, zal vervolgens nog de sprong gemaakt moeten worden naar volledig aardgasvrij wonen. Daarom zal deze sector de komende jaren

veel aandacht en aanvullende inzet van ons vragen om onze doelstellingen binnen bereik te krijgen.

4.2 Wat gaan wij doen?

Warmtevisie

Met de Warmtevisie wordt er invulling gegeven aan hoe gemeente Stadskanaal aan de slag gaat met de opgave van een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Dat betekent dat woningen en andere gebouwen niet meer met aardgas worden verwarmd, maar op een duurzame manier zonder aardgas. De Warmtevisie gaat over alle woningen, winkels, kantoren, scholen en andere gebouwen in de gemeente. In de gemeente zijn dat er ongeveer 15.000 woningen en 2.500 andere gebouwen. In de Warmtevisie beschrijven we wat de warmtetransitie inhoudt, wat de alternatieven voor aardgas zijn en hoe de warmtevraag en het warmteaanbod het beste op elkaar afgestemd worden in de gemeente.

Opstellen isolatieaanpak

Wij zetten ons als gemeente in op het opstellen van, en de uitvoering van een versnelde isolatieaanpak in een samenwerkingsverband met de medeoverheden in de regio. Het isoleren van een woning verlaagt de woonlasten door de verlaging van het energieverbruik, en kan zo ook een effectief middel zijn in de strijd tegen energiearmoede. Een verlaging van het energieverbruik vergroot tegelijkertijd de mogelijkheden voor aardgasvrij verwarmen. Zo levert het in het kader van duurzaamheid zowel een bijdrage aan de doelstellingen van energieneutraliteit en de uitstootvermindering.

In 2023 presenteerde de parlementaire enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen (PEGAS) het rapport 'Groningers boven Gas'. Als reactie op het rapport heeft het Kabinet Rutte IV het actieplan 'Nij Begun' geïntroduceerd. Met de uitvoering van maatregel 29 in dit actieplan wordt een isolatieaanpak beoogd voor alle woningen in de provincie Groningen en Noord-Drenthe, met als doel dat alle woningen in 2035 tot op het niveau van de standaard[8] voor isolatie geïsoleerd zijn. Dat betekent dat de woningen dan klaar zijn voor verwarming door een duurzame en aardgasvrije warmtebron. Het Rijk stelt in het kader van Nij Begun een budget beschikbaar voor de uitvoering. De uitwerking van maatregel 29 vindt ten tijde van het opstellen van deze nota nog plaats.

De nadruk in deze isolatieaanpak ligt op het begeleiden en ontzorgen van bewoners bij het isoleren van hun woning. Het behalen van de ambitie vraagt om een hoge prioriteit en voldoende capaciteit bij gemeenten en partnerorganisaties in zowel het opstellen van een aanpak en in de uitvoering ervan.

Isoleren en de Wet natuurbescherming

In het opstellen van onze isolatieaanpak nemen wij daarnaast, in samenwerking met de provincie, ook natuurinclusief isoleren mee als onderdeel van de aanpak. Vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb) is het niet toegestaan om de natuur te beschadigen of om beschermde dieren te doden. Bij het uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen, zoals verschillende isolatiemaatregelen bestaat er wel de kans dat aanwezige beschermde diersoorten, zoals de huismuis, gierzwaluw en vleermuis, in gevaar worden gebracht. Daarom moet er eerst een ecologisch onderzoek plaatsvinden. Op dit moment moeten gebouweigenaren dit onderzoek zelf aanvragen, voordat de werkzaamheden beginnen. Ook

[8] De standaard voor isolatie vloeit voort uit het Klimaatakkoord. Deze standaard geeft aan wanneer de woning goed genoeg is geïsoleerd om aardgasvrij te kunnen worden. Hiervoor kijkt de standaard naar de warmtevraag per m^2 van de woning. Betere isolatie (en ventilatie) betekenen een kleinere warmtevraag, op het niveau van de standaard kan de woning met duurzame lage temperatuurbronnen worden verwarmd.

is mogelijk een vergunning of ontheffing nodig als dit onderzoek uitwijst dat er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit zorgt voor tegenstrijdige belangen tussen een isolatieaanpak en de Wnb.

Om dit gehele proces te versnellen is de provincie van plan om een blauwdruk Soorten Management Plan (SMP) op te stellen. De provincie verwacht hiervoor minimaal een jaar nodig te hebben. Gemeenten kunnen vervolgens de blauwdruk als basis gebruiken en deze waar nodig aanpassen en vervolgens implementeren. Gemeenten worden zo ontzorgd in het proces om te komen tot een SMP. Totdat deze blauwdruk SMP is opgesteld kan er wel geïsoleerd worden als rekening wordt gehouden met een natuurinclusieve handelswijze. Dit houdt in dat er bij de uitvoering van isolatiemaatregelen rekening wordt gehouden met bepaalde voorwaarden zoals:

- Rekening houden met broedseizoenen van vogels en kraam- en overwinteringsperiode van vleermuizen.
- Kapjes plaatsen over openingen zoals gaten in de gevel zodat vleermuizen wel kunnen wegvliegen, maar niet terug.
- Vervangende verblijfplaatsen voor vleermuizen maken door ruimte over te laten in de spouw of het ophangen van kasten.
- Bij dak werkzaamheden vervangende vogelnestplaatsen aanbrengen onder het dak en/of aan de gevel.
- Natuurvriendelijk isolatiebedrijf doet een melding bij de provincie.

Label C kantoren

Per 1 januari 2023 moet elk kantoorgebouw minimaal energielabel C hebben. Deze verplichting staat in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)[9] en geldt voor alle kantoorgebouwen waarbij de gebruiksoppervlakte aan kantoorfuncties 50% of meer beslaat van de totale oppervlakte én de oppervlakte aan kantoorfuncties (en nevenfuncties) groter is dan 100m2. Het gaat hierbij zowel om kantoorgebouwen die worden verhuurd als die in eigen gebruik zijn. Slechts in een beperkt aantal situaties geldt een uitzondering. Voor een leegstaand kantoorgebouw geldt het gebruiksverbod zolang er geen toereikend energielabel is.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Wij gaan zelf ook aan de slag met het verduurzamen van ons gemeentelijk Vastgoed. Zo dragen wij bij aan onze eigen doelstellingen in energiebesparing en CO_2-uitstoot vermindering, en geven wij een goed voorbeeld. Gemeentelijke gebouwen hebben, vanwege hun bouwjaar, vaak een ongunstig energielabel. Ze kunnen naar een beter energielabel getransformeerd worden, maar dat vraagt naar verwachting een behoorlijke investering. Belangrijk is om inzicht te hebben in energieverbruik. Het is van belang met een langetermijnperspectief naar de business case van het verduurzamen van vastgoed te kijken. Dit maakt het mogelijk investeringen te plegen met een lange terugverdientijd.

[9] De Label C kantoren verplichting is afkomstig uit het bouwbesluit. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaat het bouwbesluit over in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

Tabel 2 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Warmtevisie	Wij ronden de warmtevisie af en presenteren deze ter vaststelling aan de raad	Vaststelling in 2024, herijking in 2028
GGA Maarsveld	Doorzetten van aanpak in 2024-2025	Afgerond in 2025
Opstellen isolatieaanpak	Starten in 2024 met uitrol	Doorlopend
Natuurinclusief isoleren	Wij volgen de richtlijnen van provincie Groningen voor natuurinclusief isoleren in het opstellen van de regionale isolatieaanpak, en onze gemeentelijke uitvoering, en informeren onze inwoners hierover	Doorlopend
	Opstellen van een SMP	2025-2026
Label C kantoren	Uitvoering en controlering	Doorlopend
Gemeentelijk vastgoed verduurzamen	Na afronding vastgoednota (naar verwachting in 2025) wordt bekeken hoe wij het vastgoed dat wij behouden verduurzaamd kan worden.	Van start in 2025-2026

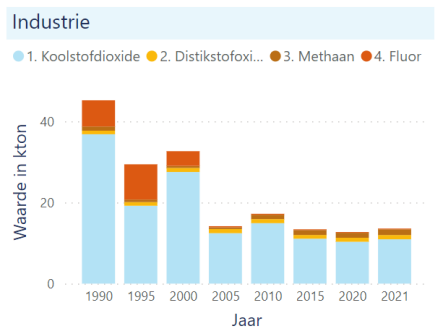
5 Industrie

5.1 Waar staan we nu?

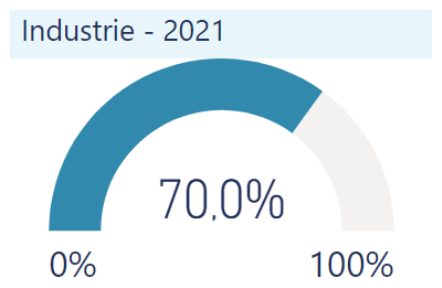
Aandeel in 2021: 13,6 kton CO_2, 9,9% van totale uitstoot.

In het nationale klimaatakkoord wordt gewerkt naar een industriële sector die in 2050 circulair en klimaatneutraal is met nagenoeg geen uitstoot van broeikasgassen, draaiend op duurzame elektriciteit uit zon, wind, aardwarmte, waterstof en biogas. Grondstoffen komen uit biomassa, reststromen en -gassen, terwijl restwarmte gebruikt wordt door de industrie zelf of geleverd aan tuinbouw, gebouwen en woningen. De industrie fungeert niet alleen als energiegebruiker maar ook als producent en buffer. Tegen 2030 moet de industrie aanzienlijk minder broeikasgassen uitstoten als tussenstap naar volledige duurzaamheid. Kernpunten in de aanpak zijn het bevorderen van energie-efficiëntie in industriële processen, het stimuleren van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de ontwikkeling en implementatie van technologieën voor koolstofafvang en -opslag (CCS), investeringen in innovatie en onderzoek, financiële prikkels zoals subsidies, en het stimuleren van samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven.

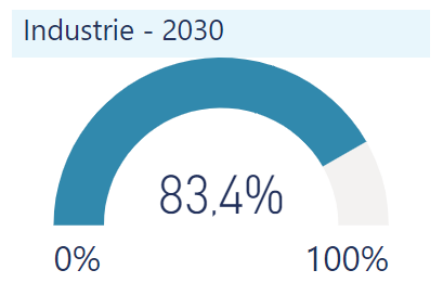
Dashboard sector industrie

Figuur 12 - Ontwikkeling uitstoot industrie 1990-2021.

Figuur 13 - Reductie uitstoot industrie 2021 t.o.v. 1990.

Figuur 14 - Prognose reductie uitstoot industrie 2030 t.o.v. 1990.

In de gemeente Stadskanaal vormt de uitstoot van de industriële sector met een aandeel van 9,9% in 2021 de op 1 na kleinste sector m.b.t. uitstoot. De uitstoot is tussen 1990 en 2021 gedaald met 70%. Deze reductie is voornamelijk te verklaren aan de hand van drie factoren:

1. Het vertrek van industrie uit onze gemeente zoals de Philips fabriek in 2001;
2. De uitfasering van chloorfluorkoolwaterstoffen (CFK's), terug te zien als het aandeel van fluor in figuur 12 (van 6,46 kton CO_2-eq. in 1990 naar 0,18 kton CO_2-eq. in 2021);
3. Een verhoogde efficiëntie in industriële processen, waaronder in energieverbruik.

Met een doorkijk naar 2030 zien wij in gemeente Stadskanaal een reductie van 83,4% ten opzichte van 1990. Deze verwachte reductie is voornamelijk gebaseerd op de uitvoering van, en handhaving op de energiebesparingsplicht vanuit de Omgevingswet in de komende jaren.

5.2 Wat gaan wij doen?

In onze gemeente is de industrie sector verantwoordelijk voor een relatief klein aandeel van onze totale uitstoot. Voor onze inzet op duurzame ontwikkeling kiezen wij daarom voor een bredere inzet

op alle bedrijvigheid in onze gemeente; winkels, kantoren, industrie, en onze bedrijventerreinen als geheel. De verduurzaming van bedrijfsvoering gaat niet alleen over wettelijke verplichtingen, zoals de energiebesparingsplicht. Het brengt juist ook kansen met zich mee zoals kostenbesparing door lager energieverbruik en eigen opwek, risicobeheer, en toegang tot nieuwe markten door duurzamere diensten en producten. Bij het verduurzamen van bedrijven en bedrijventerreinen spreken wij daarom over veerkrachtig en toekomstbestendig ondernemen in gemeente Stadskanaal.

Energiebesparingsplicht

De energiebesparingsplicht is een wettelijke taak vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)[10]. De energiebesparingsplicht verplicht bedrijven en instellingen die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas verbruiken om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Wij zetten ons in om hier meer toezicht op te realiseren. De Omgevingsdienst Groningen (ODG) gaat voor gemeente Stadskanaal deze basistaak uitvoeren. De ODG is in 2023 gestart met het uitbreiden van haar capaciteit om deze taak uit te voeren, naar verwachting start de uitvoering van de controle op de energiebesparingsplicht door de ODG gefaseerd in 2024.

Verduurzamen bedrijventerreinen

In gemeente Stadskanaal hebben wij op meerdere locaties bedrijventerreinen. Wij voeren in 2024 een behoefteonderzoek uit onder onze bedrijven op de bedrijventerreinen. Het doel van dit onderzoek is om wensen, kansen, en obstakels te inventariseren die onze ondernemer ervaren in hun klantreis naar duurzamere bedrijfsvoering. In dit onderzoek focussen wij ons op, in ieder geval de onderwerpen van:

1. Energiebesparing en -opwek,
2. Leveringszekerheid van energie, netcongestie (management),
3. Kansen en wensen voor georganiseerde bedrijventerreinen
4. Circulair ondernemen,
5. Duurzame mobiliteit,
6. En klimaatadaptatieve bedrijventerreinen (groen, hittestress, en waterbeheer).

Met dit onderzoek beogen wij tot een concrete invulling en inzet te komen hoe wij effectief en vraaggericht onze ondernemers en bedrijventerreinen kunnen ondersteunen, en hun reis in verduurzaming faciliteren.

Tabel 3 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Energiebesparingsplicht	Wij geven de ODG opdracht tot het controleren op de energiebesparingsplicht.	Doorlopend
Verduurzamen bedrijventerreinen	Behoefte onderzoek onder onze bedrijven op de bedrijven terreinen in 2024	2024

[10] De energiebesparingsplicht is afkomstig vanuit het activiteitenbesluit. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaat het activiteitenbesluit over in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

6 Landbouw en landgebruik

6.1 Waar staan wij nu?

Landbouw aandeel in 2021: 38,6 kton CO_2, 28,2% van totale uitstoot.
Landgebruik aandeel in 2021: 20,5 kton CO_2. 15,0% van totale uitstoot.

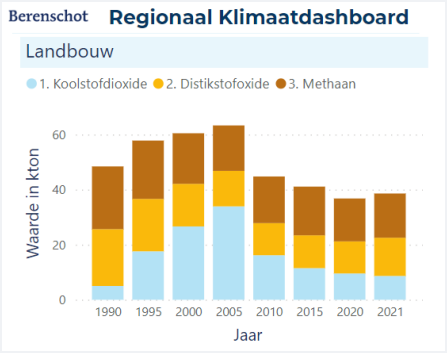
In het nationale klimaatakkoord werkt de Rijksoverheid toe naar een klimaatneutraal landgebruik en landbouw in 2050. De uitstoot in deze sector is op nationaal niveau voornamelijk opgebouwd uit methaan (CH_4) en distikstofoxide (S_2O) emissies van veehouderijen en door veenoxidatie, broeikasgassenuitstoot door intensief gebruik van landbouwgrond, en emissies uit en het energieverbruik van landbouw (waaronder glastuinbouw). Naast een reductie van de uitstoot in deze sector wordt ook het vergroten van de natuurlijke basis voor broeikasgassen opslag beoogd. Een gezonde bodem, met daarop natuur, bomen, en gewassen die duurzaam worden beheerd bieden ons niet alleen een waardevol landschap, maar leggen broeikasgassen vast.

In de gemeente Stadskanaal vormen de sectoren van landbouw en landgebruik in 2021 respectievelijk de 2e en 4e grootste uitstoters van broeikasgassen binnen onze gemeente. Gemeenten hebben beperkte invloed om te sturen op uitstoot reductie in landbouw, hier is de provincie voornamelijk aan zet. Wij hebben wel rollen in het faciliteren van lokale initiatieven, het informeren en betrekken van burgers, en het creëren van een draagvlak voor duurzame landbouwpraktijken binnen de gemeenschap.

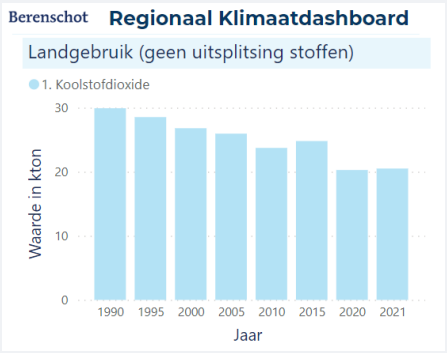
Tussen 1990 en 2021 zien wij in de gemeente een broeikasgassenuitstoot reductie van 20,3% in de landbouwsector, en 31,5% in het landgebruik. Binnen de sector landbouw vormen rundveehouderijen met 34,4%, het energieverbruik van landbouw met 20,7%, en indirecte emissies door landbouw met 17,0% de grootste factoren van uitstoot in 2021. In figuur 15 is te zien dat het merendeel van de emissies uit de landbouw opgebouwd is door uitstoot van methaan (41,6%) en distikstofdioxide (36,0%) van veehouderijen binnen onze gemeente. In landgebruik vormt landbouwgrond met 82,7% de koploper in uitstoot in 2021, gevolgd door bebouwing met 16,3%, en grasland met 15,3%.

Met een doorkijk naar 2030 zien wij dat het huidige Rijks- en provinciaal beleid in onze gemeente

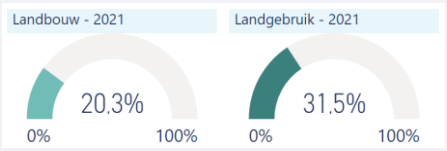
Dashboard sector landbouw en landgebruik

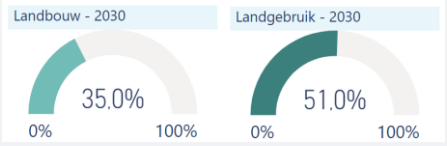

Figuur 15 - Ontwikkeling uitstoot landbouw 1990-2021.

Figuur 16 - Ontwikkeling uitstoot landgebruik 1990-2021 met prognose tot 2030.

Figuur 17 - Reductie uitstoot landbouw en landgebruik 2021 t.o.v. 1990.

Figuur 18 - Prognose reductie uitstoot landbouw en landgebruik 2030 t.o.v. 1990.

een uitstoot reductie zal opleveren 35,0% in de landbouwsector en 51% in de landgebruik sector t.o.v. 1990. Bij deze sectoren zijn wij als gemeente echter maar beperkt aan zet. Voor de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen van de sector landbouw en landgebruik ligt de verantwoordelijkheid voornamelijk bij de provincies. Zij spelen een cruciale rol bij het implementeren en coördineren van de beleidsmaatregelen op regionaal niveau.

6.2 Wat gaan wij doen?

Meedenkende rol in de gebiedsplannen van provincie Groningen

Als gemeente zijn wij als belanghebbende partij, en als medeoverheid betrokken bij gebiedsplannen van provincie Groningen. In deze processen zetten wij actief in voor het belang van onze inwoners.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

De natuur en kwaliteit van water staan onder druk en het klimaat verandert. Dat brengt schoon drinkwater, schone lucht en een gezonde bodem in gevaar. Daarom werken de provincies aan oplossingen per gebied, via zogenoemde gebiedsprogramma's. Via het NPLG bekijken onder meer provincies, ondernemers en terreinbeheerders per gebied wat nodig is voor een gezonde natuur, schoon water, en een schone lucht. In het NPLG zullen, naast de stikstofproblematiek, ook andere opgaven in het landelijk gebied mee worden genomen, waaronder klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteitsherstel, landbouwtransitie, waterkwaliteit en waterkwantiteit.

De Regionale Adaptatie Strategie (RAS) Regionale Adaptatie Strategie (RUA)

In 2018 zijn Nederlandse overheden overeengekomen om zich voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering volgens het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie. De ambitie is om Nederland tegen 2050 klimaatbestendig en water-robuust te maken. Dit akkoord is nationaal uitgewerkt in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), een gezamenlijk initiatief van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Nederland is opgedeeld in werkregio's op basis waarvan klimaatadaptatie op lokaal niveau wordt aangepakt. In de werkregio Groningen en Noord-Drenthe bundelen 14 gemeenten, 2 provincies, 2 waterschappen, 2 Veiligheidsregio's en 2 drinkwaterbedrijven hun krachten voor klimaatadaptatie. In de eerste fase (2019-2021) zijn kwetsbaarheden onderzocht via klimaatstresstesten en risicodialogen. Op basis hiervan zijn regionale ambities vastgesteld in de Regionale Klimaatadaptatie Strategie (RAS) in 2021. Sinds maart 2022 wordt gewerkt aan de Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) als verdere uitwerking van de Regionale Klimaatadaptatie Strategie. Deze is in september 2023 vastgesteld en ondertekend door alle partijen van de werkregio.

Naast het klimaatbestendig maken van onze regio geeft een aanpak die inzet op natuurlijke oplossingen voor klimaatadaptatie ook een kans op een vergroting van de netto broeikasgasuitstoot reductie. Een gezonde bodem, met daarop natuur, bomen, en gewassen die duurzaam worden beheerd bieden ons niet alleen een waardevol en klimaatbestendiger landschap, maar leggen ook (lokale uitgestoten) broeikasgassen vast.

Tabel 4 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Nationaal Programma Landelijk Gebied	Wij werken actief mee met de gebiedsplannen van de provincie in een meedenkende rol voor het belang van het duurzaam door ontwikkelen van het landelijk van gemeente Stadskanaal.	Doorlopend. In 2024 komt provincie Groningen met deelgebiedsplan voor het gebied van de Veenkoloniën.
Klimaatadaptatie landelijk gebied (Regionale Adaptatie Strategie)	Als partner in de RAS werkregio Groningen en Noord-Drenthe werken wij verder aan het opstellen, en daarna de uitvoering van de RUA.	Doorlopend

7 Mobiliteit

7.1 Waar staan wij nu?

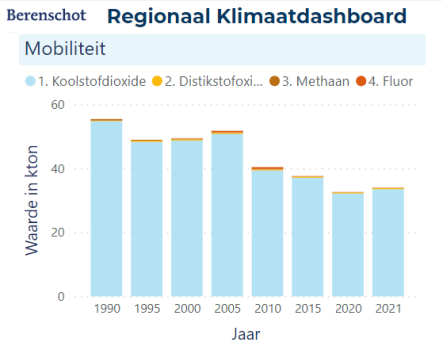
Aandeel in 2021: 34,0 kton CO_2, 24,8% van totale uitstoot.

In het nationale klimaatakkoord streeft Nederland naar verkeer en transport dat in 2050 geen schadelijke uitlaatgassen en broeikasgassen meer uitstoten. De focus ligt op het bevorderen van zowel schonere als slimmere vormen van mobiliteit, met als doel de bereikbaarheid en toegankelijkheid voor iedereen te verbeteren. Om dit te bewerkstelligen richt de aanpak zich op meer oplaadpalen voor elektrische auto's, de ontwikkeling en productie van duurzame brandstoffen, bussen in het openbaar vervoer 100% schoon laten rijden, en het stimuleren om te fietsen.

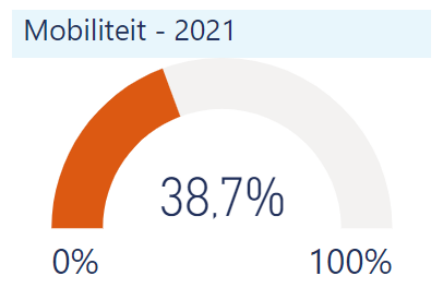
In de gemeente Stadskanaal staat het aandeel van de sector van mobiliteit in 2021 op nr. 3 van de 6 sectoren in termen van grootste uitstoot. De uitstoot is voornamelijk opgebouwd door lokaal verkeer binnen onze gemeente met 54,4%, gevolgd door mobiele werktuigen met 21,2%, en verkeer op auto(snel)weg met 12,7%. Tussen 1990 en 2021 zien wij in onze gemeente een reductie van 38,7% in uitstoot. Het is aannemelijk dat deze vermindering ten gevolge is van het zuinigere brandstofverbruik van auto's, en de opkomst en toename in elektrisch rijden.

Van 2020-2023 hebben wij meegedaan aan de concessie Noord-Nederland (Drenthe en Groningen) voor het plaatsen van laadpalen in de publiekelijke ruimte. Via dit concessiemodel worden publieke laadpalen aanvraag gestuurd geplaatst door een marktpartij (plaatsing onder voorbehoud van besluit door de gemeente). In 2023 is er een nieuwe concessie opgesteld in hetzelfde regionale verband om dezelfde aanpak door te zetten voor de periode van 2023-2027. Gemeente Stadskanaal doet ook aan deze nieuwe concessie mee om naar een dekkende laadinfrastructuur toe te werken voor elektrisch personenvervoer in de gemeente.

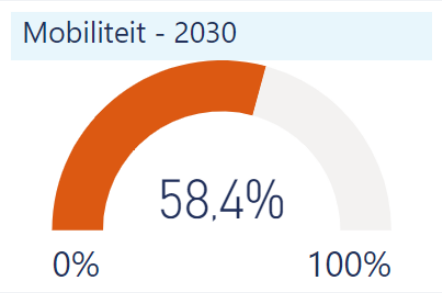
Dashboard sector mobiliteit

Figuur 19 - Ontwikkeling uitstoot mobiliteit 1990-2021.

Figuur 20 - Reductie uitstoot mobiliteit 2021 t.o.v. 1990.

Figuur 21 - Prognose reductie uitstoot mobiliteit 2030 t.o.v. 1990.

Met een doorkijk naar 2030 zien wij een reductie van 58,4% in de uitstoot ten opzichte van 1990. In de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) wordt uitgegaan van een explosieve groei van elektrische voertuigen de komende jaren, met een prognose van 1,9 miljoen elektrische personenauto's op nationaal niveau in 2030. Voor deze voertuigen is ook in gemeente Stadskanaal een passende laadinfrastructuur nodig. Met de huidige prognose en doorzet op het faciliteren van de benodigde laadinfrastructuur zitten wij goed op spoor met onze huidige inzet om verdergaande uitstootreductie in 2030 te realiseren in de sector mobiliteit.

7.2 Wat gaan wij doen?

Gemeente Stadskanaal zet zich de komende jaren in op het faciliteren van de elektrificatie van vervoer door het opstellen van de laadvisie, en door het meedoen aan de concessie voor publieke laadpalen in Noord-Nederland.

Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan 2023-2033

Wij zetten ons in op duurzame mobiliteit en openbaar vervoer, met als een speerpunt de realisatie van de Nedersaksenlijn. Daarnaast bevorderen wij het fietsen voor zowel duurzaamheid, gezondheid, veiligheid, en toerisme en recreatie in de gemeente. Hierin werken wij binnen de kaders van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan 2023-2033 (GVVP 2023-2033):

- De gemeente zet in op het (her)ontwikkelen van treinverbindingen. De treinverbinding Veendam - Stadskanaal wordt in het kader van Nedersaksenlijn heropend en wordt middels de Wunderline, vanuit Groningen, de verbinding naar Bremen verbeterd. Daarnaast wordt de komende jaren gekeken naar een verbinding richting Emmen.
- Het behouden van het huidige openbaar vervoernetwerk over de weg wordt beschouwd als het minimum aan openbaar vervoer binnen de gemeente.
- De gemeente investeert in op de kwaliteit en fijnmazigheid van de gemeentelijke hoofdfietsstructuur en een aantrekkelijk fietsproduct. Hierin wordt elke kern en elk dorpshart binnen de gemeente aangesloten op de gemeentelijke hoofdfietsstructuur.
- Alle openbaar vervoer-voorzieningen zijn goed en veilig toegankelijk voor fietsers, voetgangers, en mindervaliden.
- Bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen, zoals de realisatie van het nieuwe treinstation, moet ruimte worden gevonden voor waterberging en groen in verband met klimaatadaptatie en meer ruimte worden gemaakt voor de voetganger en fiets.

Laadvisie

Middels het opstellen van een laadvisie werken wij aan een strategie waarmee tijdig een passende laadinfrastructuur voor alle elektrische voertuigen wordt gerealiseerd die in de toenemende laadvraag kan voorzien. De focus van deze laadvisie ligt met name op personenauto’s en op logistieke voertuigen. In deze laadvisie wordt ook specifiek aandacht besteed op de elektrificatie van bestel- en stadslogistiek vanwege de introductie van zero-emissie zones in Groningen en Assen vanaf 2025. Met de laadvisie kan richting geven aan de transitie naar elektrisch vervoer.

Faciliteren laadinfrastructuur

Wij faciliteren het realiseren van voldoende laadinfra bij openbare parkeerplaatsen voor elektrische autobezitters zonder eigen oprit door een marktpartij. Door middel van onze laadvisie lichten wij verder toe hoe wij invulling geven hieraan via ons plaatsingsbeleid. De plaatsing en exploitatie van de laadpalen wordt vervolgens door een marktpartij uitgevoerd vanuit de huidige concessie (2023-2027) voor publieke laadinfrastructuur waar wij samen met andere verbonden gemeenten en provincies in Groningen en Drenthe aan mee doen. In de concessie is opgenomen dat de laadpalen in de regio worden voorzien van slimme laadtechnieken en dat deze volledig groene stroom leveren afkomstig uit de regio.

Deelmobiliteit

Deelmobiliteit biedt verschillende kansen om het vervoer efficiënter en duurzamer te maken. Het zorgt voor flexibiliteit voor inwoners die geen eigen voertuig bezitten of slechts af en toe transport nodig hebben, en kan kosten verlagend werken. Elektrische deelvoertuigen, zoals deelauto's en elektrische fietsen, dragen bij ook aan verminderde luchtvervuiling, lagere broeikasgassen uitstoot, lagere voetafdrukken door een mindering van voertuigen in persoonlijk bezit, en drastisch minder ruimteclaim voor parkeergelegenheid.

In een enquête uitgezet in 2023 voor het opstellen van de gemeentelijke Omgevingsvisie is op een

vraag over deelmobiliteit door een groot deel van de deelnemers interesse getoond. Daarom gaan wij in 2025 een onderzoek uitvoeren om de kansen voor deelmobiliteit in onze gemeente te onderzoeken. Relatie met ontwikkeling stationsgebied benoemen.

Tabel 5 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Laadvisie	Wij leggen de laadvisie voor aan de raad ter vaststelling begin 2024	2024
	Wij stimuleren het openstellen (semi-publiekelijk maken) van bestaande snellaadpunten voor ondernemers op bedrijventerreinen.	Doorlopend
	Herijking laadvisie eind 2026	2026
Faciliteren laadinfrastructuur	Op dit moment doen we mee met concessie die loopt tot eind 2027. Voorafgaand in 2026 evaluatie voor gemeenteraad m.b.t. het vervolg: doorzetten of afwijken van het huidige concessie marktmodel.	2026
Deelmobiliteit	Potentie onderzoek uitvoeren	2025
Fietsmobiliteit	Uitvoering van het GVVP	Doorlopend
Trein	Uitvoering van het GVVP	Doorlopend

8 Thema duurzame leefomgeving

Het thema duurzame leefomgeving dient als een overkoepelend thema in ons duurzaamheidsbeleid. Met de term leefomgeving hebben we het over de plekken waar we wonen, werken en leven. Het gaat om het geheel van zichtbare en ontastbare fysieke, sociale en ecologische factoren die samen onze alledaagse omgeving vormgeven en veranderen. De kwaliteit van onze leefomgeving hangt samen met de mate waarin deze omgeving voldoet aan de behoeften, verwachtingen en waarden van de samenleving, zowel op korte als op lange termijn. Het gaat dus niet alleen om een omgeving die in het heden functioneel is en esthetisch aantrekkelijk is, maar een die ook een duurzaam fundament biedt voor welzijn in de toekomst en voor de volgende generaties. Onze leefomgeving staat echter onder grote druk vanwege klimaatverandering, milieuvervuiling, en achteruitgang van de natuur.

Klimaatverandering legt ook in het heden al een toenemende druk op onze leefomgeving door hogere temperaturen en meer hittegolven, droogte, en overstromings-risico's. Vooral in de dichter bebouwde en versteende gebieden zullen de hogere temperaturen gemerkt worden en meer ruimte voor groen infrastructuur vragen. De onregelmatige neerslagpatronen zorgen voor uitdagingen in waterbeheer en kunnen overstromingen of droogte veroorzaken, en vragen om meer ruimte voor waterberging. Extreme weersomstandigheden, zoals zwaardere stormen zullen zich ook vaker voordoen en vragen om aanpassingen in de infrastructuur.

Een duurzame samenleving vraagt om toekomstbestendige keuzes. Om de ambities voor een duurzame samenleving in 2050 te verwezenlijken, zijn structurele veranderingen nodig in onze omgang met onze leefomgevingen. Met dit thema gaan wij bij ons beleid en onze werkzaamheden in elke sector ons inzetten op koppelkansen met: klimaatadaptatie (SDG 13), Het behoud en herstel van onze ecosystemen en daarbinnen de biodiversiteit op land en in het water (SDG 14 en 15), gezondheid en welzijn (SDG 3), en het verminderen van ongelijkheid (SDG 10).

Groenvisie (Ruimte voor inclusief groen)

Wij hebben een groenvisie in 2022 vastgesteld voor het groenbeheer in de gemeente. Met de groenvisie is het uitgangspunt vastgelegd dat bij ruimtelijke ontwikkeling groen een rol moet spelen vanaf het begin van elk planproces.

De groen visie rust op vier bouwstenen:

- Groen en identiteit – versterk het gemeentelijke karakter
- Groen en leefbaarheid – prettig wonen, recreëren en samenkomen, en een gezondere omgeving voor bewoners
- Groen en natuur – vergroot de biodiversiteit, verbinden en beschermen van groenzones ('Groennetwerk Stadskanaal'), natuurvriendelijk groenbeheer, en monitoring natuurlijke kwaliteit
- Groen en klimaat – verharding zoveel mogelijk vervangen voor groenelementen, water vasthouden in vijvers of op grasvelden, tijdens hete zomers zorgt groen voor verkoeling, groen voor luchtkwaliteit verbetering.

8.1 Waar zetten wij op in?

Gezonde en klimaatadaptieve leefomgeving

Als gemeente zetten wij in op de gezonde leefomgeving. De kwaliteit en inrichting van de leefomgeving heeft directe invloed op de gezondheid van mensen. Een gezonde en veerkrachtige leefomgeving nodigt uit om buiten te bewegen en te recreëren. Beleid voor een gezonde

leefomgeving gaat ook hand in hand met groen- en klimaatbeleid. Het streven naar duurzame mobiliteit, zoals fietspaden en wandelroutes bevordert actieve levensstijlen, geven ruimte voor ontspanning, en vermindert tegelijkertijd de uitstoot van schadelijke stoffen. Parken, bossen, plant- en bloemrijke groenstroken en natuurgebieden bevorderen biodiversiteit, bieden recreatiemogelijkheden, verkoelen de omgeving, en dragen bij aan de klimaatadaptatieve veerkracht van de leefomgeving.

Natuurinclusief ontwikkelen

Het ontwikkelen met aandacht voor de natuur, oftewel natuurinclusieve ontwikkeling, impliceert dat bij alle activiteiten het bevorderen en behouden van planten en dieren als uitgangspunt wordt genomen. Hierbij streven we niet alleen naar het behoud van natuurgebieden en bestaande groenblauwe infrastructuur, maar nemen we in beginsel bij alle activiteiten in onze leefomgeving ruimte voor natuur mee, variërend van bouwen en landbouw tot aan planning en infrastructuur. Naast het bevorderen van meer (multifunctioneel ruimtegebruik) voor natuur gaat natuurinclusief ontwikkelen ook om het benutten en in acht nemen van de mogelijkheden en kansen die meer natuur opleveren. Zoals hierboven is besproken levert een inzet op meer beplanting en een gezond ecosysteem in versteende omgevingen concrete voordelen op voor de leefomgeving door o.a. hittestress tegen te gaan en lokale uitstoot van broeikasgassen te vast te leggen. In het landelijke gebied geeft een gezondere bodem, en als voorwaardelijk onderdeel daarvan een gezond boven- en ondergronds ecosysteem, een meer zelfregulerende vruchtbare bodem, een verbeterde waterhuishouding (tegen droogte), en een hogere broeikasgasopslag capaciteit. Door menselijke activiteiten slim te integreren met de natuur draagt deze aanpak bij aan het beperken van het beslag op de schaarse ruimte in zowel bebouwde en landelijke gebieden. Door natuurinclusief te ontwikkelen wordt de leefomgeving zowel voor mensen als de natuurlijke wereld leefbaarder en toekomstbestendiger gemaakt.

Tabel 6 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Klimaatadaptatie	Wij gaan als een onderdeel van het verduurzamen van bedrijventerreinen inzetten op (het faciliteren van) natuurlijke oplossingen voor klimaatadaptatie, zoals het aanplanten van groen en natuurlijke waterretentie.	Doorlopend
	Zodra de riolering wordt vervangen wordt het hemelwater afgekoppeld.	Doorlopend
Natuurinclusieve landbouw	Wij werken met de Provincie actief mee in met het Programma Duurzame Landbouw 2020-2024.	Doorlopend
	Door middel van kringloop en natuurinclusieve landbouw in onze communicatie naar inwoners te belichten kunnen wij de vraag naar natuurinclusieve landbouwproducten stimuleren	Doorlopend
Natuurinclusief bouwen en verbouwen	Wij starten in samenwerking met de provincie het proces om een soorten managementplan (SMP) op te stellen voor onze gemeente t.b.v. natuurinclusief isoleren	2025/2026 (afhankelijk van provinciaal traject)
	Wij gaan ook onderzoeken welke regels wij kunnen opnemen in het omgevingsplan om natuurinclusief handelen te verplichten bij alle ruimtelijke activiteiten m.b.t. bouwen en verbouwen om de biodiversiteit te bevorderen.	2025
Natuurinclusief in aanbesteding	Wij gaan de kosten en kansen onderzoeken van het opnemen van natuurinclusiviteit als standaard eis in al onze aanbestedingen; zoals infrastructuur, bouw-, renovatie- en ontwikkelprojecten.	2024-2025

9 Thema circulair

In 2023 staan we voor duurzaamheidsuitdagingen door klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en milieudruk[11] in wereldwijde en lokale leefomgevingen. Een groot deel van de druk is een gevolg van onze productie- en consumptiepatronen die plaatsvinden in een voornamelijk lineaire economie: grondstoffen worden onttrokken, tot producten vervaardigd, geconsumeerd en uiteindelijk als afval afgedaan. Deze manier van produceren en consumeren draagt bij aan ons overmatige gebruik van grondstoffen, en is in hoge mate de verantwoordelijk voor onze te grote voetafdrukken. Duurzame ontwikkeling vraagt dan ook om fundamentele veranderingen in consumptie, productie en gedrag op zowel individueel als collectief niveau; een transitie naar het leven binnen planetaire grenzen om een leefbare toekomst te waarborgen.

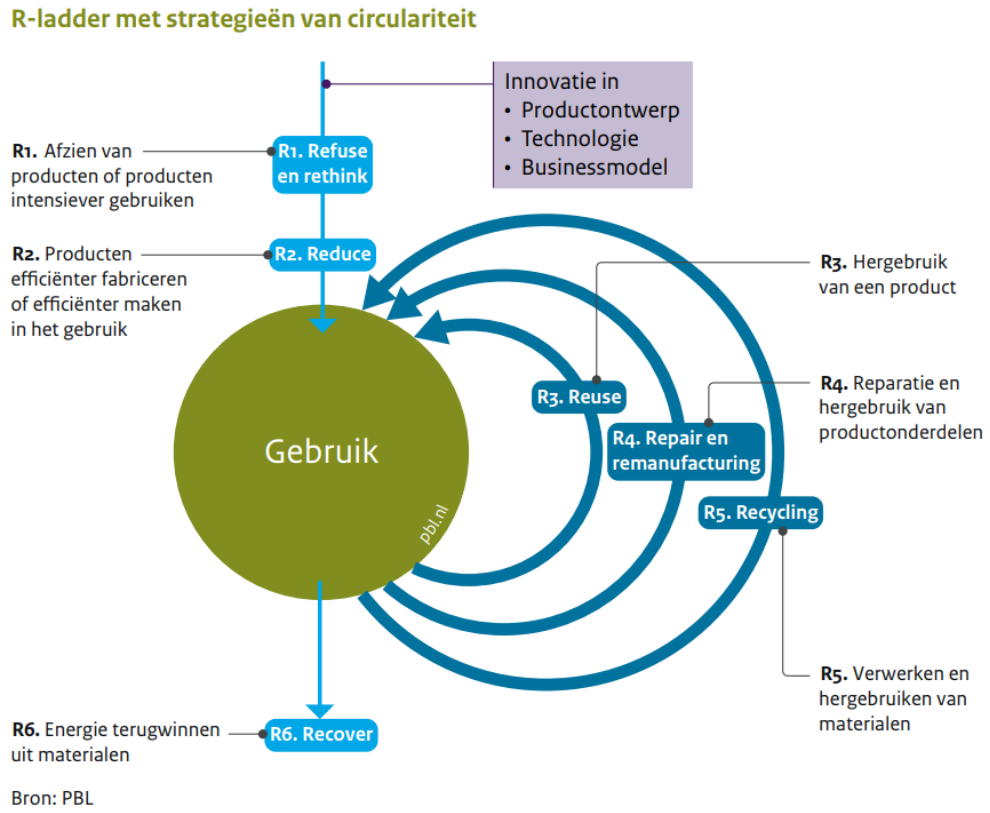
Recente gebeurtenissen, zoals de Covid-pandemie en de Russische inval in Oekraïne laten zien dat de leveringszekerheid van grondstoffen wereldwijd een belangrijk probleem zijn. De kwetsbaarheid van Europese en Nederlandse economieën zijn hiermee ook duidelijker geworden, omdat deze veelal afhankelijk zijn van complexe internationale leveringsketens voor de levering van producten, (primaire) grondstoffen, en halffabricaten. De zorgen over de beschikbaarheid en betaalbaarheid van grondstoffen komen boven op de zorgen over klimaat, milieu en duurzaamheid.

Wij zien de inzet op de circulaire transitie in de eigen bedrijfsvoering, in de consumptie van inwoners, en in de economie van de gemeente als noodzakelijke onderdelen van een duurzame ontwikkeling. Door circulariteit als thema op te nemen in duurzaamheidsbeleid wordt niet alleen de focus gelegd op emissiereductie, maar wordt ook gestreefd naar een meer veerkrachtige, efficiënte en milieuvriendelijke economie door het reduceren van onze voetafdrukken binnen, en buiten onze gemeente. Het sluit aan op de bredere milieu- en sociaaleconomische vraagstukken zoals de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN (de SDG's).

Circulaire economie

Leveringsrisico's en de negatieve gevolgen voor milieu en natuur kunnen worden verminderd door producten met minder grondstoffen te maken, producten te delen, de levensduur van producten en onderdelen te verlengen door hergebruik en reparatie, materialen hoogwaardig te hergebruiken, en door het gebruik van nieuwe eindige grondstoffen te vervangen door hernieuwbare en secundaire grondstoffen en grondstoffen met minder milieudruk. Bij deze transitie spreken we over een circulaire economie. In een circulaire economie is het lineaire model (grondstof – product – consumptie – afval) zo veel mogelijk vervangen door een circulair model (grondstof – product – consumptie – grondstof- ..) door zo hoog mogelijk in te zetten op de zogenaamde 'R-Strategieën' (figuur 22). In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biogrondstoffen in omloop. Producten worden binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Hoewel er bijkomende voordelen zijn, zoals een verbeterde leveringszekerheid van grondstof en kansen voor economische groei, ligt de kern van de overgang vooral in het streven naar aanzienlijk kleinere voetafdrukken om binnen de grenzen van de planeet te leven.

[11] De vervuiling van lucht, water en bodem, biodiversiteitsverlies en klimaatverandering is voor een belangrijk deel terug te voeren op het verspillende gebruik van grondstoffen.

Figuur 22 - R-Strategieën van circulariteit. Bron: Het planbureau van de Leefomgeving (PBL)

9.1 Wat zetten wij op in?

Wij gaan aan de slag met het thema circulair als een overkoepelende thematisch aanpak. Met een intern spoor richten wij ons op onze gemeentelijke organisatie. Als overheid hebben wij een voorbeeldrol, deze willen wij zo duurzaam mogelijk invullen. Met een extern spoor gaan wij aan slag met onze ondernemers om de kansen van de circulaire economie te laten landen binnen onze gemeente. In het externe spoor zetten wij ook in op communicatie om gezamenlijk met onze inwoners te werken aan de bewustwording, en consumptie en afval mindering.

Intern spoor - de gemeentelijke organisatie

Met het interne spoor richten wij ons op een bedrijfsvoering van de gemeente die in 2030 voor inwoners en andere organisaties een voorbeeld is op het gebied van circulariteit. De komende jaren werken wij toe naar het meenemen van circulariteit in al onze relevante activiteiten in de eigen bedrijfsvoering, inclusief in onze aanbestedingen. Wij brengen hiervoor eerst onze broeikasgassenuitstoot-voetafdruk in kaart zodat wij effectief kunnen inventariseren aan welke knoppen wij in de organisatie kunnen draaien om in de vermindering van onze voetafdruk te kunnen sturen. Ten slotte stellen wij een concreet stappen- en monitoringplan op, en ondertekenen wij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) om deze ambitie in de uitvoering te waarborgen.

Extern spoor – inwoners en ondernemers

Met onze inwoners zetten wij in op bewustwording van onze voetafdruk en wat onze inwoners individueel en collectief (op wijkniveau bijvoorbeeld) kunnen ondernemen om deze verkleinen. Energie en initiatieven van onze inwoners ondersteunen wij.

Daarnaast gaan wij aan de slag met het opstellen van een activiteitenprogramma voor de circulaire

economie in gemeente Stadskanaal. In dit actieprogramma zetten wij in op het faciliteren en informeren van onze ondernemers in het circulair maken van hun bedrijfsvoeringen, en het groter gebruik maken van (bij voorkeur lokaal of regionaal) beschikbare stromen van secundaire grondstoffen. Ook gaan wij de binnen het thema van de ‘biobased’ economie de potentie voor Stadskanaal verkennen. Bij de biobased kant van circulaire economie ligt de nadruk op het (lokaal of regionaal) produceren, gebruiken als eindproduct, en gebruik als grondstof van biotische grondstoffen ter vervanging van abiotische grondstoffen.

Tabel 7 – overzicht actielijnen

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Verduurzaming eigen bedrijfsvoering	Stap 1: Nulmeting voetafdruk eigen organisatie.	2024
	Stap 2: Kansen inventariseren en in organisatie borgen. Hierbij kijken wij actief naar het koppelen van de nota duurzaamheid en ons inkoopbeleid.	2025
	Stap 3: Stappenplan aanpak opstellen en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekenen.	2025
Circulair slopen	Wij gaan onderzoeken wat de kansen en kosten zijn voor het eisen van circulair slopen in onze aanbestedingen.	2025
Activiteitenprogramma circulaire economie	Wij stellen een activiteitenprogramma op voor circulaire economie.	2024
	Wij onderzoeken de kansen voor bedrijvigheid in onze gemeente met huidig beschikbare reststromen, en hoe wij dit als gemeente kunnen stimuleren of faciliteren.	2024
Van Afval Naar Grondstof (VANG)	Wij zetten onze inzet op het VANG beleid voort om de hoeveelheid restafval per inwoner te reduceren.	Doorlopend
	Wij gaan onderzoeken hoe wij vanuit ons VANG beleid kunnen werken naar een bredere inzet op hoogwaardig(er) hergebruik van spullen en materialen in de gemeente.	Doorlopend
	Wij onderzoeken wat de ruimtelijke en ambtelijke kosten zijn voor het opwaarderen van afvalbengstations naar ‘circulair ambachtscentra’. Hiervoor kijken wij ook naar de ervaringen van andere gemeenten in Nederland.	2024
Innovatiever, emissievrij, en biobased bouwen en verbouwen	Mogelijkheden onderzoeken	2024/2025
Bewustwording voetafdrukken	Wij doen in 2024 mee aan ‘52 weken duurzaamheid’, wij evalueren tijdens en na	2024

	deelname of wij hier langer op in zetten.	

10 Organisatie

In de voorgaande hoofdstukken is inhoudelijk ingegaan op de activiteiten die de komende jaren per sector en thema gepland zijn. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de werkwijze voor de komende jaren.

10.1 Voortgangsrapportage

Om de vordering van de verschillende activiteiten bij te houden wordt elk jaar een voortgangsrapportage over de Nota duurzaamheid opgesteld. De overzichtstabel van activiteiten in bijlage 1 wordt daarbij al basis gebruikt. De rapportage wordt in het voorjaar aangeboden aan de raad, vanwege de financiële verantwoording aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO, zie 10.2). Naast een overzicht van de uitgevoerde activiteiten bevat de jaarlijkse voortgangsrapportage ook een update van de broeikasgassenuitstoot-reductie per sector. Dit doen wij op basis van de laatste bekende gegevens, zoals eerder aangestipt zit daar meestal een aantal jaren vertraging in.

Door de voortgangsrapportage te bespreken met de gemeenteraad kan verantwoording afgelegd worden over het gevoerde beleid. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen toegelicht worden, met mogelijk gevolgen voor prioritering van de uitvoering.

10.2 Capaciteit

Om de ambities voor de komende jaren waar te maken moet voldoende capaciteit beschikbaar zijn om te werken aan de verschillende activiteiten. Met de komst van het Klimaatakkoord zijn extra taken en verantwoordelijkheden op gemeenten afgekomen. Dit vraagt om een goede inbedding in de gemeentelijke organisatie. Door verschillende activiteiten te prioriteren in de tijd kan het werk beter verdeeld worden. Als organisatie wordt bekeken of alle activiteiten uitgevoerd kunnen worden binnen de bestaande formatie, of dat uitbreiding noodzakelijk is.

Wij krijgen tot en met 2030 extra budget van het Rijk voor personeel en onderzoek voor klimaat- en energiebeleid. Dit is de tijdelijke regeling *capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid*, of CDOKE. In 2023 zijn de volgende bedragen toegekend aan de gemeente, dit is als uitvoeringsbudget toegevoegd aan de begroting.

2023	2024	2025	totaal
€ 626.140	€ 631.820	€ 637.500	€ 1.895.460,00

Voor de jaren na 2025 is een toezegging gedaan dat minimaal hetzelfde uitvoeringsbudget beschikbaar wordt gesteld. Op basis van een bestuursakkoord heeft de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten met provincies afgesproken dat de CDOKE-middelen als structureel aangemerkt mogen worden in de begroting. Elk jaar moet in april een financiële verantwoording van de besteding van de middelen ingediend worden bij de RvO. Deze financiële verantwoording wordt toegevoegd aan de voortgangsrapportage over de nota duurzaamheid.

Bijlagen

Bijlage I – Actielijnen

Aan de hand van dit overzicht zal jaarlijks gerapporteerd worden naar de raad over de stand van zaken, vergelijkbaar met de stand van zaken rapportage in 2021 en in 2023 over de nota duurzaamheid 2018-2022.

Elektriciteit sector

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Verzwaring netinfrastructuur	Wij werken actief mee in onze rol als gemeente in de pMIEK van provincie Groningen.	Doorlopend
	Wij intensifiëren de samenwerking met netbeheerder Enexis om onze lokale elektriciteit infrastructuur toekomstbestendig te maken	Doorlopend
Zon op dak	Stap 1: In 2024 starten wij met de inventarisatie van de potentie en mogelijkheden van Zon op dak.	Stap 1: oplevering in 2024.
Aanscherpen zonneparkenbeleid	Wij stellen een raadsvoorstel op voor het aanscherpen van ons zonneparkenbeleid Stadskanaal op zon.	Raadsvoorstel in 2024.
Regionale Energie Strategie (RES)	Wij zetten onze actieve houding in de RES voort. En organiseren evaluatiemomenten voor de raad vóór de vaststelling van RES 3.0, en RES 4.0.	Doorlopend Evaluatiemoment RES 3.0 in 2025. Evaluatiemoment RES 4.0 in 2027.

Gebouwde omgeving sector

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Warmtevisie	Wij ronden de warmtevisie af en presenteren deze ter vaststelling aan de raad	Vaststelling in 2024, herijking in 2028
GGA Maarsveld	Doorzetten van aanpak in 2024-2025	Afgerond in 2025

Opstellen isolatieaanpak	Starten in 2024 met uitrol	Doorlopend
Natuurinclusief isoleren	Wij volgen de richtlijnen van provincie Groningen voor natuurinclusief isoleren in het opstellen van de regionale isolatieaanpak, en onze gemeentelijke uitvoering, en informeren onze inwoners hierover	Doorlopend
	Opstellen van een SMP	2025-2026
Label C kantoren	Uitvoering en controlering	Doorlopend
Gemeentelijk vastgoed verduurzamen	Na afronding vastgoednota (naar verwachting in 2025) wordt bekeken hoe wij het vastgoed dat wij behouden verduurzaamd kan worden.	Van start in 2025-2026

Industrie sector

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Energiebesparingsplicht	Wij geven de ODG opdracht tot het controleren op de energiebesparingsplicht.	Doorlopend
Verduurzamen bedrijventerreinen	Behoefte onderzoek onder onze bedrijven op de bedrijven terreinen in 2024	2024

Landbouw en landgebruik sector

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Nationaal Programma Landelijk Gebied	Wij werken actief mee met de gebiedsplannen van de provincie in een meedenkende rol voor het belang van het duurzaam door ontwikkelen van het landelijk van gemeente Stadskanaal.	Doorlopend. In 2024 komt provincie Groningen met deelgebiedsplan voor het gebied van de Veenkoloniën.
Klimaatadaptatie landelijk gebied (Regionale Adaptatie Strategie)	Als partner in de RAS werkregio Groningen en Noord-Drenthe werken wij verder aan het opstellen, en daarna de uitvoering van de RUA.	Doorlopend

Mobiliteit sector

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Laadvisie	Wij leggen de laadvisie voor aan de raad ter vaststelling begin 2024	2024
	Wij stimuleren het openstellen (semi-publiekelijk maken) van bestaande snellaadpunten voor ondernemers op bedrijventerreinen.	Doorlopend
	Herijking laadvisie eind 2026	2026
Faciliteren laadinfrastructuur	Op dit moment doen we mee met concessie die loopt tot eind 2027. Voorafgaand in 2026 evaluatie voor gemeenteraad m.b.t. het vervolg: doorzetten of afwijken van het huidige concessie marktmodel.	2026
Deelmobiliteit	Potentie onderzoek uitvoeren	2025
Fietsmobiliteit	Uitvoering van het GVVP	Doorlopend
Trein	Uitvoering van het GVVP	Doorlopend

Thema duurzame leefomgeving

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Klimaatadaptatie	Wij gaan als een onderdeel van het verduurzamen van bedrijventerreinen inzetten op (het faciliteren van) natuurlijke oplossingen voor klimaatadaptatie, zoals het aanplanten van groen en natuurlijke waterretentie.	Doorlopend
	Zodra de riolering wordt vervangen wordt het hemelwater afgekoppeld.	Doorlopend
Natuurinclusieve landbouw	Wij werken met de Provincie actief mee in met het Programma Duurzame Landbouw 2020-2024.	Doorlopend
	Door middel van kringloop en natuurinclusieve landbouw in onze	Doorlopend

	communicatie naar inwoners te belichten kunnen wij de vraag naar natuurinclusieve landbouwproducten stimuleren	
Natuurinclusief bouwen en verbouwen	Wij starten in samenwerking met de provincie het proces om een soorten managementplan (SMP) op te stellen voor onze gemeente t.b.v. natuurinclusief isoleren	2025/2026 (afhankelijk van provinciaal traject)
	Wij gaan ook onderzoeken welke regels wij kunnen opnemen in het omgevingsplan om natuurinclusief handelen te verplichten bij alle ruimtelijke activiteiten m.b.t. bouwen en verbouwen om de biodiversiteit te bevorderen.	2025
Natuurinclusief in aanbesteding	Wij gaan de kosten en kansen onderzoeken van het opnemen van natuurinclusiviteit als standaard eis in al onze aanbestedingen; zoals infrastructuur, bouw-, renovatie- en ontwikkelprojecten.	2024-2025

Thema circulair

Onderwerp	Wat gaan we doen	Planning
Verduurzaming eigen bedrijfsvoering	Stap 1: Nulmeting voetafdruk eigen organisatie.	2024
	Stap 2: Kansen inventariseren en in organisatie borgen. Hierbij kijken wij actief naar het koppelen van de nota duurzaamheid en ons inkoopbeleid.	2025
	Stap 3: Stappenplan aanpak opstellen en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekenen.	2025
Circulair slopen	Wij gaan onderzoeken wat de kansen en kosten zijn voor het eisen van circulair slopen in onze aanbestedingen.	2025
Activiteitenprogramma circulaire economie	Wij stellen een activiteitenprogramma op voor circulaire economie.	2024
	Wij onderzoeken de kansen voor bedrijvigheid in onze gemeente met huidig beschikbare reststromen, en hoe wij dit als gemeente kunnen stimuleren of faciliteren.	2024

Van Afval Naar Grondstof (VANG)	Wij zetten onze inzet op het VANG beleid voort om de hoeveelheid restafval per inwoner te reduceren.	Doorlopend
	Wij gaan onderzoeken hoe wij vanuit ons VANG beleid kunnen werken naar een bredere inzet op hoogwaardig(er) hergebruik van spullen en materialen in de gemeente.	Doorlopend
	Wij onderzoeken wat de ruimtelijke en ambtelijke kosten zijn voor het opwaarderen van afvalbengstations naar 'circulair ambachtscentra'. Hiervoor kijken wij ook naar de ervaringen van andere gemeenten in Nederland.	2024
Innovatiever, emissievrij, en biobased bouwen en verbouwen	Mogelijkheden onderzoeken	2024/2025
Bewustwording voetafdrukken	Wij doen in 2024 mee aan '52 weken duurzaamheid', wij evalueren tijdens en na deelname of wij hier langer op in zetten.	2024